

Warszawa, dnia 15 stycznia 2026 r.

Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej	
KANCELARIA GŁÓWNA	
Data wpływu:	2026 -01- 15
-17-	
L. dz.	

Agnieszka Dziemianowicz-Bąk
Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej
ul. Nowogrodzka 1/3/5
00-513 Warszawa

PETYCJA

w sprawie ochrony praw pracowników migrujących i reformy przepisów dotyczących legalizacji pobytu i pracy

Szanowna Pani Senator;

W imieniu

zwracamy się z apelem o podjęcie inicjatywy legislacyjnej, której celem będzie wzmocnienie ochrony pracowników migrujących w Polsce oraz zapewnienie zgodności krajowych regulacji z międzynarodowymi standardami pracy.

1. Domagamy się prawa pobytu dla migrantów, którzy wnieśli sprawy przeciwko pracodawcom do sądu

Obecne przepisy traktują pracowników migrujących surowiej niż obywateli Polski. Migranci mogą być karani za tzw. nieformalną pracę — osoby wykonujące pracę niezgodnie z obowiązującymi przepisami podlegają grzywnom, a dodatkowo brak wymaganych dokumentów może skutkować nakazem powrotu do kraju pochodzenia. W efekcie część odpowiedzialności za nielegalne zatrudnienie spada na pracownika, mimo że to pracodawca ponosi pełną odpowiedzialność za legalizację zatrudnienia. Taka praktyka budzi wątpliwości, zwłaszcza że w przypadku pracowników krajowych za podobne naruszenia odpowiada wyłącznie pracodawca (np. zatrudnienie bez wymaganych badań lekarskich). Stanowi to naruszenie zasady równego traktowania. Skutkiem obecnych przepisów jest sytuacja, w której pracownicy migrujący boją się zgłaszać naruszenia swoich praw z obawy przed wydaniem zobowiązania do powrotu. W efekcie migranci znoszą wyzysk w zamian za możliwość dalszego pobytu, a nieuczciwi pracodawcy korzystają z taniej, niechronionej siły roboczej.

2. Domagamy się zakończenie obowiązku informowania Straży Granicznej przez Państwową Inspekcję Pracy

Domagamy się, aby Państwowa Inspekcja Pracy nie była dłużej zobowiązana do informowania Straży Granicznej o przypadkach nieformalnego zatrudnienia cudzoziemców ani do prowadzenia wspólnych kontroli. Obecny obowiązek zniechęca ofiary wyzysku do zgłaszania naruszeń i w praktyce przekształca Inspekcję Pracy w organ kontroli migracyjnej. Jest to sprzeczne z Konwencją nr 81 Międzynarodowej Organizacji Pracy, obowiązującą w Polsce od 1995 r., która jednoznacznie wskazuje, że inspektorzy pracy nie powinni wykonywać zadań kolidujących z ich podstawową funkcją ochrony praw pracowniczych (art. 3 ust. 2 Konwencji).

3. Domagamy się nadania nowych uprawnień Państwowej Inspekcji Pracy

We wrześniu 2025 r. zaproponowano zmiany w ustawie regulującej działalność Państwowej Inspekcji Pracy, aby umożliwić przekształcanie w trybie administracyjnym umów cywilnoprawnych w umowy o pracę. Domagamy się, aby inspektorzy pracy mieli też możliwość administracyjnego ustanawiania umów tam, gdzie ich nie ma. Z naszego doświadczenia wynika, że pracodawcy, szczególnie w branżach z dużym udziałem migrantów, takich jak budownictwo, rolnictwo i logistyka, nagminnie nie podpisują umów z pracownikami. W wyniku takich działań migranci tracą możliwość regularyzacji pracy i pobytu. Państwowa Inspekcja Pracy powinna mieć uprawnienia aby takim sytuacjom przeciwdziałać.

4. Domagamy się wprowadzenia przepisów umożliwiających legalizację pobytu osobom spoza UE przebywającym w Polsce nieformalnie

Postulujemy wprowadzenie systemu prawnego, który umożliwiłby obywatelom państw trzecich przebywającym w Polsce bez pozwolenia na pracę lub pobyt o ubieganie się o tymczasowe zezwolenie na pobyt i pracę poprzez udowodnienie związków z Polską. Podobne rozwiązanie funkcjonuje z powodzeniem w Hiszpanii, gdzie wprowadzono system „arraigo”, obejmujący pięć głównych kategorii: społeczne, zawodowe, edukacyjne, rodzinne oraz tzw. „drugą szansę”. W większości przypadków warunkiem jest dwuletni okres pobytu. Na przykład, „arraigo społeczne” wymaga co najmniej dwóch lat pobytu oraz dowodów związków z krajem na bazie rodzinnej, pracy lub ekonomicznej, a „arraigo drugiej szansy: umożliwia legalizację osobom, które miały legalny pobyt w ciągu ostatnich dwóch lat, ale nie mogły go odnowić.

Wierzymy, że Polska nie tylko powinna umożliwić pracę nowym pracownikom migrującym, ale także powinna stworzyć możliwość legalnej pracy i pobytu dla tych, którzy już tutaj żyją i pracują. Obecnie migranci których reprezentujemy często popadają w nieuregulowany status z winy pracodawców, a istniejące mechanizmy prawne oraz porządek instytucjonalny nie daje im możliwości ani ubiegania się o realizację swoich praw, ani o zmianę stanu rzeczy. Regularyzacja pracy i pobytu oraz możliwość występowania do sądów w związku z nadużyciami pracodawców przy wsparciu instytucji państwowych umożliwi pełne uczestnictwo migrantów w życiu społecznym i gospodarczym kraju, wzmacniając solidarność i stabilność społeczną.

Z poważaniem,

W imieniu